

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دانشگاه بین‌المللی امام خمینی

IMAM KHOMEINI
INTERNATIONAL UNIVERSITY

دانشکده علوم اجتماعی

گروه علوم سیاسی

تجزیه و تحلیل سیاست خارجی چین در کشورهای جنوب صحرای آفریقا (از سال ۱۹۷۸ تا کنون)

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته روابط بین الملل

سید احمد افجه

استاد راهنما:

دکتر محمد رحیم عیوضی

استاد مشاور:

دکتر بهرام نوازنی

شهریور ۱۳۹۲

تقدیم به :

پدر و مادر عزیزم که زحمات و دلسوزی هایشان را هیچ گاه فراموش نخواهم کرد و به همسر
مهربانم که وجود پرمهرش در اولین سال زندگی مشترکمان، مرا شوق آموختن بخشید و فروتنی
و شکیبایی او، عزم و اراده مرا در پیمودن این مسیر استوار ساخت.

با تشکر از:

همه اساتیدی که مرا در نگارش این پایان نامه یاری نمودند.

چکیده

منطقه جنوب صحرای آفریقا که در برگیرنده ۴۸ کشور از کشورهای قاره آفریقا می باشد، امروزه با وجود مشکلات پیش روی خود که ریشه در گذشته این منطقه دارد، دارای ظرفیت های بالقوه ای است که سبب شده تا تلاش قدرت های جهانی و منطقه ای برای توسعه روابط با این منطقه روز به روز افزایش یابد. یکی از مهمترین ظرفیت های منطقه جنوب صحرای آفریقا، وجود منابع عظیم انرژی و مواد خام معدنی است که توجه همه قدرت های اقتصادی جهان را به خود جلب کرده است. جمهوری خلق چین نیز به عنوان قدرتی نوظهور و با توجه به پیشینه تاریخی روابط با کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا، سعی دارد بوسیله ابزارهای گوناگون، رویکردی همه جانبه را در این منطقه اتخاذ نموده، تا از این طریق بتواند موقعیت و منافع خود را برای مدت طولانی تضمین نماید.

روابط جمهوری خلق چین با کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا را می توان به دو دوره تقسیم کرد که عبارتند از: دوره اول؛ از سال ۱۹۴۹ همزمان با تاسیس جمهوری خلق چین آغاز و تا سال ۱۹۷۸ ادامه می یابد. در این دوره جهت گیری سیاست خارجی چین در کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا بیشتر بر مبنای حمایت از ملل زیر ستم و روابط اقتصادی نیز بر اساس کمک های بلاعوض و وام های بدون بهره استوار گردیده بود. به طور کلی، مناسباتی که در این دوره شکل گرفت به طور عمده بر ملاحظات عقیدتی (ایدئولوژیک) استوار بود. دوره دوم؛ از سال ۱۹۷۸ آغاز و تا کنون نیز ادامه یافته است. نتیجه این تحقیق بر این است که اهداف و انگیزه رهبران چین از حضور فعال در منطقه جنوب صحرای آفریقا در این دوران نسبت به دوره قبل که بیشتر دارای بار ایدئولوژیک بود، متفاوت گردیده و به سمت دسترسی به منابع انرژی و مواد خام با استفاده از سرمایه گذاری، تجارت و دیپلماسی در جهت حفظ و ادامه رشد اقتصادی مورد نظر کشور چین تغییر جهت داده است.

فهرست

فصل اول: کلیات تحقیق

- ۱-۱ شرح مسئله..... ۱
- ۲-۱ سوال اصلی..... ۳
- ۳-۱ سوال فرعی..... ۳
- ۴-۱ فرضیه اصلی تحقیق..... ۴
- ۵-۱ ادبیات و پیشینه تحقیق..... ۴
- ۶-۱ روش تحقیق..... ۷
- ۷-۱ نتایج علمی قابل پیش بینی از تحقیق..... ۷
- ۸-۱ ساماندهی تحقیق..... ۸

فصل دوم: جغرافیای سیاسی منطقه جنوب صحرای آفریقا

- ۱-۲ مقدمه..... ۱۱
- ۲-۲ منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۱۲
- ۱-۲-۲ انواع نظام سیاسی..... ۱۶
- ۲-۲-۲ شکل سرزمینی..... ۱۸

فهرست

- ۱۹..... ۲-۲-۳- توزیع جمعیتی و قومی
- ۲۱..... ۲-۲-۴- شرایط اقلیمی
- ۲۲..... ۲-۲-۵- آبهای داخلی
- ۲۳..... ۲-۲-۶- خاک و پوشش گیاهی
- ۲۴..... ۲-۲-۷- منابع معدنی
- ۳۲..... ۲-۲-۸- آفریقای مرکزی
- ۳۶..... ۲-۲-۹- آفریقای غربی
- ۴۴..... ۲-۲-۱۰- آفریقای شرقی
- ۵۰..... ۲-۲-۱۱- آفریقای جنوبی
- ۵۵..... ۲-۲-۱۲- قدرت های منطقه ای
- ۵۶..... ۲-۲-۱۳- قدرت های فرا منطقه ای
- ۵۷..... ۲-۲-۱۳-۱- سیاست ایالات متحده آمریکا در منطقه جنوب صحرای آفریقا

فصل سوم: جهت گیری سیاست خارجی چین قبل از سال ۱۹۷۸ در کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا

- ۶۱..... ۳-۱- مقدمه

فهرست

۲-۳- روابط چین و کشورهای جنوب صحرا پس از انقلاب کمونیستی..... ۶۳

۳-۳- نتیجه گیری ۷۶

فصل چهارم: جهت گیری سیاست خارجی چین از سال ۱۹۷۸ تا کنون در کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا

۱-۴- مقدمه ۷۹

۲-۴- اهداف چین از حضور در منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۸۴

۱-۲-۴- اهداف اقتصادی..... ۸۴

۱-۱-۲-۴- امنیت انرژی و دسترسی ارزان به منابع نفتی و معدنی..... ۸۵

۲-۱-۲-۴- بدست آوردن جایگاهی مناسب در اقتصاد جهانی..... ۹۳

۳-۱-۲-۴- بازاری در حال رشد و ارزان برای محصولات چینی..... ۹۴

۴-۱-۲-۴- اعزام نیروی کار به جنوب صحرای آفریقا..... ۹۸

۲-۲-۴- اهداف سیاسی..... ۹۹

۱-۲-۲-۴- بهره برداری سیاسی و افزایش اعتبار بین المللی..... ۹۹

۲-۲-۲-۴- کاهش فشار به چین در مورد حقوق بشر..... ۱۰۱

۳-۲-۲-۴- رقابت ژئواستراتژیک با غرب..... ۱۰۲

فهرست

- ۱۰۳..... ۳-۲-۴- اهداف نظامی.....
- ۱۰۴..... ۱-۳-۲-۴- امنیت.....
- ۱۰۵..... ۲-۳-۲-۴- فروش تسلیحات چین به کشورهای منطقه جنوب صحرا.....
- ۱۰۷..... ۳-۴- اهداف کشورهای منطقه جنوب صحرا از روابط با چین.....
- ۱۰۸..... ۴-۴- روابط تجاری، مهمترین ابزار سیاست خارجی چین در منطقه جنوب صحرا.....
- ۱۲۳..... ۵-۴- مجمع همکاری های چین و آفریقا (FOCAC) نقطه عطف در گسترش روابط.....
- ۱۳۳..... ۶-۴- نتیجه گیری.....

فصل پنجم: نتیجه گیری

- ۱۳۶..... ۱-۵- نتیجه گیری.....

فهرست جداول

- جدول (۱-۲) کشورهای واقع در منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۱۴
- جدول (۲-۲) معادن طلا میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (فلز در کیلوگرم)..... ۲۵
- جدول (۳-۲) معادن بوکسیت میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار تن)..... ۲۶
- جدول (۴-۲) معادن آلومینیوم میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار تن)..... ۲۶
- جدول (۵-۲) معادن مس میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار تن)..... ۲۷
- جدول (۶-۲) معادن پلاتین میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (فلز در کیلوگرم)..... ۲۷
- جدول (۷-۲) معادن فولاد خام میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار تن)..... ۲۸
- جدول (۸-۲) معادن سنگ آهن میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (آهن در هزار تن)..... ۲۸
- جدول (۹-۲) معادن پالادیوم میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (فلز در کیلوگرم)..... ۲۹
- جدول (۱۰-۲) معادن الماس میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار قیراط)..... ۳۰
- جدول (۱۱-۲) معادن قلع میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (فلز در کیلوگرم)..... ۳۰
- جدول (۱۲-۲) معادن ذغال سنگ میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (هزار تن)..... ۳۱
- جدول (۱۳-۲) معدن لیتیوم میزان استخراج در گذشته و پیش بینی آینده (تن)..... ۳۱
- جدول (۱۴-۲) جمعیت و تولید ناخالص ملی کشورهای واقع در آفریقای مرکزی..... ۳۵

فهرست جداول

جدول (۲-۱۵): میزان جمعیت و تولید ناخالص ملی کشورهای غرب آفریقا..... ۳۹

جدول (۲-۱۶): میزان جمعیت و تولید ناخالص ملی کشورهای شرق آفریقا..... ۴۹

جدول (۲-۱۷) میزان جمعیت و تولید ناخالص ملی در کشورهای جنوب آفریقا..... ۵۲

جدول (۴-۱) لیست سفارت خانه های چین در کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۱۰۰

جدول (۴-۲) مهم ترین پروژه های ایجاد شده از طریق کمک های چین به کشورهای آفریقایی..... ۱۱۵

جدول (۴-۳) پروژه های اجرا شده توسط چین در کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا به تفکیک کشور..... ۱۱۶

فهرست شکل ها و نقشه ها

- شکل (۱-۲) منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۱۳
- شکل (۲-۲) کشورهای محصور در خشکی در منطقه جنوب صحرای آفریقا..... ۱۸
- شکل (۳-۲) کشورهای واقع در مرکز جنوب صحرا..... ۳۴
- شکل (۴-۲) کشورهای واقع در غرب جنوب صحرا..... ۳۸
- شکل (۵-۲) کشور نیجریه..... ۴۰
- شکل (۶-۲) کشورهای واقع در شرق جنوب صحرا..... ۴۸
- شکل (۷-۲) کشورهای واقع در جنوب منطقه جنوب صحرا..... ۵۱
- شکل (۸-۲) کشور آفریقای جنوبی..... ۵۳

فهرست نمودار ها

- نمودار (۱-۴) میزان تولید ناخالص ملی چین از سال (۱۹۶۰ الی ۱۹۷۶)..... ۸۱
- نمودار (۲-۴) میزان مصرف انرژی در جهان (۲۰۴۰ - ۱۹۹۰)..... ۸۵
- نمودار (۳-۴) برترین کشورهای تولید کننده نفت در جنوب صحرای آفریقا (۲۰۱۰ - ۱۹۹۵)..... ۸۹
- نمودار (۴-۴) روند واردات و صادرات چین بین سال های (۲۰۱۲ - ۱۹۸۰)..... ۱۰۹
- نمودار (۱-۵) مجموع انرژی مصرف شده و میزان تولید ناخالص ملی چین بین سال های (۲۰۱۰ - ۱۹۸۰)..... ۱۳۸
- نمودار (۲-۵) میزان انرژی مورد مصرف در چین بین سال های (۲۰۰۵ تا ۲۰۴۰)..... ۱۳۹
- نمودار (۳-۵) نسبت تولید و مصرف گاز بین سال های (۲۰۰۰ تا ۲۰۱۱)..... ۱۴۰
- نمودار (۴-۵) نسبت تولید و مصرف نفت بین سال های (۱۹۹۰ تا ۲۰۱۳)..... ۱۴۰
- نمودار (۵-۵) ۱۰ کشور برتر وارد کننده نفت در سال (۲۰۱۱)..... ۱۴۱
- نمودار (۶-۵) میزان سهم آفریقا در واردات نفت چین بین سال های (۱۹۹۵ تا ۲۰۰۸)..... ۱۴۲

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱- شرح و بیان مسئله :

در این پایان نامه تلاش خواهد شد تا به بررسی سیاست خارجی چین در منطقه جنوب صحرای آفریقا از سال ۱۹۷۸ تا کنون پرداخته شود. در ابتدا لازم به توضیح است که چرا در میان قدرت های حاضر و تاثیر گذار در منطقه جنوب صحرا به بررسی موردی سیاست خارجی چین پرداخته خواهد شد. ظرفیت های بالقوه قاره آفریقا، سبب شده تا تلاش قدرت های جهانی و منطقه ای برای توسعه روابط با این قاره روز به روز افزایش یابد. قاره آفریقا در چند دهه اخیر شاهد کمک ها و سرمایه گذاری های فراوان مستقیم فرامنطقه ای به سوی خود بوده است. در میان سرمایه گذاران خارجی در آفریقا، "جمهوری خلق چین" نه تنها لقب بزرگترین سرمایه گذار آفریقا را به خود اختصاص داده است بلکه طلائی دار بزرگترین سرمایه گذار کشور های نوظهور نیز می باشد. (موسسه مطالعاتی و تحقیقی آفران، www.afiran.ir)

جمهوری خلق چین، پر جمعیت ترین کشور دنیا با بیش از ۱/۳ میلیارد نفر سکنه است. این کشور در شرق قاره آسیا واقع شده و توسط حزب کمونیست چین در قالب نظام تک حزبی اداره می شود. چین هم اکنون بزرگترین صادر کننده و دومین وارد کننده کالا است و دومین اقتصاد بزرگ دنیا بر پایه تولید ناخالص داخلی را در اختیار دارد، همچنین عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل و سازمان های چند جانبه ای همچون سازمان تجارت جهانی، اپک، سازمان همکاری شانگهای، گروه ۲۰ و ... است و به عنوان کشوری دارای سلاح هسته ای، از بزرگترین ارتش دائمی و دومین بودجه دفاعی بزرگ دنیا برخوردار است که از سوی برخی دانشگاهیان، تحلیل گران نظامی، اقتصادی و سیاسی یک ابر قدرت بالقوه لقب گرفته است. (<http://en.wikipedia.org/wiki/china>)

حال ممکن است این سوال مطرح گردد که چرا تجزیه و تحلیل سیاست خارجی چین در منطقه جنوب صحرای آفریقا مورد مطالعه قرار خواهد گرفت؟ نکته قابل توجه این است که چطور کشوری با اوصاف چین امروز که در راه رسیدن به قدرت اول اقتصادی دنیا قدم بر می دارد، منافع بسیاری برای خود در همکاری گسترده و همه جانبه با کشورهای آفریقایی، بالاخص با کشورهای واقع در منطقه جنوب صحرا تعریف می کند؟ مگر چه ظرفیت های بالقوه و بالفعلی

در این کشورها وجود دارد که مورد توجه قدرت های اقتصادی دنیا بالاخص چین قرار گرفته است؟ آنان با استفاده از چه ابزاری از ظرفیت های موجود در این کشورها به نفع خود بهره برداری می کنند؟ مگر نه اینکه در ذهن ما اینگونه نقش بسته است که غالب این کشورها در جنگ و بی ثباتی، فقر و گرسنگی، انواع بیماری های انسانی و نداشتن حداقل های زندگی اجتماعی به سر می برند؟ مگر رابطه با اینگونه کشورها که خود با مشکلات بسیاری دست و پنجه نرم می کنند، می تواند چیزی جز هزینه عاید کشورهای دیگر نماید؟

با توجه به نوع نگاه ما به بسیاری از کشورهای واقع در منطقه جنوب صحرا، به عنوان کشورهایی که گسترش روابط با آنان برای ما جز هزینه دست آورد دیگری به همراه نخواهد داشت، بررسی و تامل بیشتر بر روی سیاست خارجی چین در این منطقه و پاسخ به سوالات مطرح شده بتواند به تغییر نگاه و رویکرد ما نسبت به کشورهای آفریقایی واقع در جنوب صحرا که برخی از آنان امروزه دارای جایگاه و نقش کلیدی تری نسبت به گذشته خود در عرصه روابط بین الملل بوده و مورد توجه بسیاری از قدرت های بزرگ اقتصادی بالاخص چین قرار گرفته است، کمک نماید.

برای درک بهتر سیاست خارجی چین ناگزیر بوده تا به بررسی سیاست خارجی چین در دو دوره تاریخی، یکی از تاسیس جمهوری خلق چین در سال ۱۹۴۹ تا سال ۱۹۷۸ که به دوران حاکمیت ایدئولوژیک بر سیاست خارجی چین معروف است و دیگری از سال ۱۹۷۸ تا کنون که مورد تاکید این رساله است پرداخته شود.

در این رساله، با توجه به تعدد کشورهای آفریقایی و عدم امکان بررسی جایگاه و اهمیت همه آنها در سیاست خارجی چین، تلاش خواهد شد تا نقش و جایگاه کشورهای واقع در منطقه جنوب صحرای آفریقا، که از لحاظ سیاسی شامل کشورهایی که بطور کامل، یا جزئی از آنها در جنوب صحرا واقع شده اند (۴۸ کشور) و با تاکید بیشتر بر روی کشورهایی که دارای جایگاه ویژه و استراتژیک در سیاست خارجی چین می باشند، از سال ۱۹۷۸ تا کنون را مورد بررسی قرار داده، تا مشاهده گردد که کشورها چگونه در مسیر حرکت برای توسعه از تمام ظرفیت های پیش روی خود، جهت کسب منافع حداکثری استفاده کرده و از آن بهره مند می گردند.

۱-۲- سوال اصلی :

جهت گیری و کارکرد سیاست خارجی چین از سال ۱۹۷۸ تا کنون در کشورهای جنوب صحرای آفریقا در راستای تامین کدام اهداف و با استفاده از چه ابزارهایی شکل گرفته است ؟

۱-۳ - سوالات فرعی :

موقعیت جغرافیای سیاسی منطقه جنوب صحرای آفریقا چگونه است ؟

جهت گیری سیاست خارجی چین قبل از سال ۱۹۷۸ در کشورهای جنوب صحرا چه اهداف و منافع را دنبال کرده است ؟

جهت گیری سیاست خارجی چین در کشورهای جنوب صحرا از سال ۱۹۷۸ به بعد، چه اهداف و منافع را دنبال کرده است ؟

چین از چه ابزارهایی برای دست یابی به اهداف سیاست خارجی خود در کشورهای جنوب صحرا استفاده می کند ؟

چشم انداز آینده روابط چین با کشورهای جنوب صحرا را چگونه می توان ترسیم کرد ؟

۱-۴- فرضیه های اصلی تحقیق :

جهت گیری سیاست خارجی چین در کشورهای جنوب صحرا بر پایه تقویت هرچه بیشتر ایفای نقش در عرصه سیاست بین الملل با تسلط بر انرژی و مواد خام بسیار غنی در این کشورها می باشد تا از این طریق موقعیت خویش را در روابط مبتنی بر اجماع نظر با قدرت های بزرگ در نیل به اهداف اقتصادی و سیاسی مورد نظر مستحکم نماید.

۱-۵- ادبیات و پیشینه تحقیق :

دکتر احمد بخشی در کتابی تحت عنوان روابط خارجی چین و قاره آفریقا به بررسی روابط خارجی چین و قاره آفریقا در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی و... پرداخته است. نویسنده در این کتاب عنوان می دارد که: ظرفیت های بالقوه قاره آفریقا سبب شده تا تلاش قدرت های جهانی و منطقه ای برای توسعه روابط با این قاره روز به روز افزایش یابد. قاره سیاه به دلیل جنگ های داخلی و سیاست های استعمارگرانه قدرت های بزرگ، همواره با فقدان توسعه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی مواجه بوده است. این قاره هم اکنون نیز در فقر و بحران های عدیده ای به سر می برد. ظرفیت های اقتصادی و طبیعی و همگرایی سیاسی آفریقا در سال های اخیر بسیاری از کشورها از جمله قدرت های بزرگ را متوجه خود ساخته است. در کنار سایر بازیگران جهانی، چین از جمله کشورهایی است که با رویکردی نو و همه جانبه به قاره آفریقا روی آورده است. اکنون دوران تغییر کرده و در پکن هم پراگماتیسم بر گفتمان های ایدئولوژیک پیشی گرفته است چین قصد دارد به قدرت برتر در قاره آفریقا تبدیل شود. این موضوع به خوبی از رفتار دولتمردان چینی در قبال کشورهای آفریقایی مشخص است. نفوذ اخیر چین در آفریقا، به طور قابل ملاحظه ای ریشه در قدرت اقتصادی و سیاست خارجی نهادینه شده داشته که به شکل عمده ای سعی در گسترش حضور در سراسر دنیا دارد.

پکن سعی داشته که از طریق ابزارهای دیپلماتیک، محرک‌ها و مساعدت‌های مالی، همچنین مشارکت نظامی و شرکت در نیروهای حافظ صلح یک رویکرد همه جانبه را در مورد آفریقا اتخاذ نموده تا از این طریق، همسو با نیروهای غربی بتواند موقعیت خود را برای مدت طولانی تثبیت نماید. از دیدگاه چین، ارتباط این کشور با آفریقا وضعیت ایده‌آلی داشته و سبب شده تا ضمن ایجاد بازاری برای کالاهای چینی، سبب افزایش سرمایه‌گذاری‌ها و دسترسی به منابع زیاد گردد. همچنین از بعد سیاست خارجی هم به گونه‌ای بوده که سعی دارد روابط نزدیکتری با آفریقا و رهبران آن، ایجاد کرده و آفریقا هم ضمن استقبال از این روند، سعی نموده تا شرایط باز سیاسی و پشتیبانی دیپلماتیک را برای پکن به شکل چند جانبه فراهم نماید.

نویسنده تلاش کرده است تا به بررسی روابط خارجی چین و قاره آفریقا در ابعاد مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی و... بپردازد. این کتاب پیشینه تاریخی روابط چین و قاره آفریقا، اهداف چین از حضور در قاره آفریقا، بررسی روابط تجاری چین و آفریقا، نفت و جایگاه آن در روابط چین و قاره آفریقا، مناسبات فرهنگی، آموزشی، بهداشتی و... چین و آفریقا و واکنش به حضور چین در قاره آفریقا را مورد بررسی قرار داده و در نهایت به ارائه راه کاری برای جمهوری اسلامی پرداخته است.

دکتر احمد بخشی در کتاب دیگری تحت عنوان اژدهای زرد در قاره سیاه (بررسی روابط خارجی چین و آفریقا)، به موضوع بررسی روابط خارجی چین و آفریقا پرداخته است. از این رو نخست، به بررسی سیاست خارجی چین پس از انقلاب کمونیستی سال ۱۹۴۹ پرداخته شده، و برای شناخت سیاست خارجی و تغییر و تداوم این سیاست در ابتدا عوامل مؤثر و مؤلفه‌های گفتمان‌ساز سیاست خارجی این کشور مورد بررسی قرار گرفته است. سپس روند تاریخ سیاست خارجی چین پس از انقلاب آورده شده است. در ادامه، پیشینه تاریخی روابط چین با قاره آفریقا و اهداف چینی‌ها از حضور در آنجا، بیان شده است. آن گاه، روابط تجاری، فرهنگی، بهداشتی و امنیتی چین با قاره آفریقا تشریح و نقش نفت در روابط دو جانبه دو کشور، تحلیل شده است. در پایان نیز واکنش دولت و مردم آفریقا و همچنین جامعه بین‌المللی نسبت به حضور چین در آن قاره، تبیین گردیده است.

رابرت روتبرگ در کتابی تحت عنوان حضور چین در آفریقا که متشکل از مجموعه مقالاتی است که در این مقاله‌ها روابط خارجی و اقتصادی دو کشور چین و آفریقا با یکدیگر، بررسی شده است. از میان موضوع‌های بررسی شده در این مقاله‌ها می‌توان به این موارد اشاره کرد: مدل‌های توسعه‌ای چین و آفریقا؛ علل و نحوه کمک‌های خارجی چین به آفریقا؛ نحوه به کارگیری وابستگی‌های متقابل پسامستمراتی آفریقا و چین؛ الگوی تجارت کالایی آفریقا با چین و پیامدهای حضور گسترده چین در آفریقا برای ایالات متحده آمریکا.

مقاله دیگری به قلم کریس آلدن تحت عنوان سیاست خارجی چین در آفریقا و ترجمه احمد بخشی در فصلنامه مطالعات آفریقا (بهار و تابستان ۱۳۸۷ شماره ۱۷) به چاپ رسیده است. در این مقاله به بررسی سیاست خارجی چین در دهه اخیر و حضور پکن در عرصه‌های گوناگون اقتصادی آفریقا پرداخته شده است. نفوذ اخیر چین در آفریقا ریشه در قدرت اقتصادی و سیاست خارجی نهادینه شده داشته که به شکل عمده سعی در گسترش حضور در سراسر دنیا دارد. پکن سعی دارد از طریق ابزارهای دیپلماتیک، محرک‌ها و مساعدت‌های مالی، مشارکت نظامی و شرکت در نیروهای حافظ صلح یک رویکرد همه‌جانبه را در مورد آفریقا اتخاذ نموده تا از این طریق با نیروهای غربی همسو شود و بتواند موقعیت خود را برای مدت طولانی تثبیت نماید؛ همچنین سعی بر این دارد تا از طریق مشارکت‌های تاریخی و ایجاد روابط منسجم نقش خود را در مقایسه با نیروهای خارجی دیگر برجسته‌تر نماید. در این مقاله، ابتدا عوامل محرک و ابزار درگیر کننده چین و گستره توسعه سیاست چین در آفریقا مورد بررسی قرار گرفته و بعد، بر ساختار و نهادهای کلیدی که سبب شکل‌گیری سیاست آفریقایی چین شده است، تمرکز دارد. همچنین، به بررسی منابع ایدئولوژیک مشارکت چین در این قاره، که شامل نقش تاریخ و نیازها و علائق آفریقا در ایجاد سیاست خارجی می‌باشد، پرداخته است و بالاخره آنکه، بررسی مقدماتی از تاثیر حضور چین در آفریقا در بین نخبگان آفریقایی ارائه کرده است.

در این پژوهش تلاش می‌شود تا اهمیت و جایگاه منطقه جنوب صحرا در سیاست خارجی چین بررسی گردد. به عبارت دیگر، تلاش خواهد شد تا با بررسی سیاست خارجی چین در این منطقه، به میزان اهمیت و جایگاه کشورهای منطقه جنوب صحرای آفریقا در عرصه تعاملات بین‌المللی پی برده و از ظرفیت تاثیر گذاری این محدوده جغرافیایی در عرصه روابط بین‌الملل مطلع گردیم.